

לפרסום מייד

ישראל: לחקור את ההרג בחוף עזה הפגזה ארטילרית גרמה כפי הנראה להרג משפחה פלשתינית

(עזה, 13 ביוני 2006) – על ישראל לפתוח מייד בחקירה בלתי-תלויה וחסרת פניות של ההפגזה הארטילרית בחוף הים מצפון לעזה, הודיע היום ארגון Human Rights Watch. שבעה פלשתינאים שערכו פיקניק על החוף נהרגו באותו יום, ועשרות נוספים נפצעו.

תחקירני Human Rights Watch ביקרו באתר כדי לבחון את המכתש שנוצר מהפיצוץ הקטלני, וערכו ראיונות עם נפגעים, עם עדי ראייה, עם אנשי כוחות הביטחון ועם צוותים רפואיים.

לדברי שרה לאה וויטסון, מנהלת החטיבה לענייני המזרח התיכון וצפון אפריקה בארגון Human Rights Watch, "הועלו השערות רבות לגבי הגורם להרג בחוף, אולם הראיות שאספנו מצביעות במידה רבה על כך שהאשם הוא בהפגזה הארטילרית הישראלית. ישנה חשיבות עליונה לכך שצוות חקירה בלתי תלוי, בעל מומחיות מתאימה, יוודא את העובדות בצורה שקופה".

בחקירה הבלתי תלויה צריכים לקחת חלק מומחים בינלאומיים חיצוניים. ארגון Human Rights Watch קרא לרשות הפלשתינית להתיר עריכת חקירה, לרבות מתן אפשרות לצוות החקירה לגשת לאתר. ישראל קיימה תחקיר צבאי פנימי של התקרית ופרסמה הערב את הממצאים, שבהם נטען כי הפיצוץ לא נגרם על ידי פגז ארטילריה ישראלי. עם זאת, בדרך כלל חקירות פנימיות כאלה של צה"ל לא עמדו בסטנדרטים הבינלאומיים בכל הנוגע לעריכת חקירה יסודית וחסרת פניות, ולעתים נדירות חשפו את האמת או הביאו להטלת אחריות על מבצעי העבירות, כפי שתועד בדו"ח של ארגון Human Rights Watch משנת 2005: "קידום פטור מעונש: הימנעות הצבא הישראלי מחקירת עבירות".
(<http://hrw.org/reports/2005/iopt0605/>)

לדברי מפקד פיקוד דרום של צה"ל, האלוף יואב גלנט, ביום שישי, 9 ביוני, בין השעות 32: 4 ל-51: 4 אחה"צ, ירו כוחות צה"ל ששה פגזי ארטילריה לשטח שתואר כמרוחק 250 מטר בערך ממקום התקרית הקטלנית. מהחקירות שערך ארגון Human Rights Watch עולה שהראיות תומכות באופן מכריע בטענה שהאזרחים נהרגו מפגזי ארטילריה שנורו על ידי כוחות צה"ל.

ההפגזה בחוף הים אירעה בעיצומה של תגובה ישראלית מוגברת למתקפות של רקטות קאסם המשוגרות על ידי חוליות של הארגונים הפלשתינים החמושים שפועלות באזור. ארגון Human Rights Watch, שחוקר גם את השימוש ברקטות קאסם נגד אזרחי ישראל, קרא בעבר לארגונים הפלשתינים החמושים לחדול מהתקפות בלתי-חוקיות אלה. (<http://hrw.org/english/docs/2005/06/09/isrlpa11106.htm>). התקפות הקאסם מהוות הפרה של החוק הבינלאומי, מכיוון שהן אינן מבחינות בין מטרות צבאיות לבין אזרחים. רקטות הקאסם הן נשק תוצרת בית, בעל דיוק נמוך מאוד, שלא ניתן לכוונו לעבר יעדים ספציפיים.

תחקירני ארגון Human Rights Watch השהים כעת בעזה ערכו ראיונות עם נפגעים, עם עדי ראייה, עם אנשי כוחות הביטחון ועם רופאים שטיפלו בפצועים אחרי התקרית. הם גם ביקרו באתר הפיצוץ, שבו מצאו רסיס פגז משוגן ולא חלוד, שעליו מופיעה חותמת "155 מ"מ", שמתאימה לפגזים של תותחים מתנייעים מסוג M-109 של צה"ל.

תחקירני ארגון Human Rights Watch שוחחו עם אנשי היחידה הפלשתינית לסילוק פצצות, שבדקו שלושה מכתשים בחוף הים, כולל את זה שנוצר במקום שבו נהרגו האזרחים. לדברי גנרל סלאח אבו עזו, מפקד היחידה הפלשתינית, גם אנשיו אספו והוציא מהמקום רסיסים שמתאימים לפגזי ארטילריה 155 מ"מ.

עדי ראייה שדיברו עם ארגון Human Rights Watch תיארו בין חמש לשש התפוצצויות בחוף הים בין השעות 4:30 ל-5:00 אחה"צ, פרק הזמן שבמהלכו ירה צה"ל פגזי ארטילריה לעבר החוף, ובמהלכו נהרגו שבעת האזרחים. שניים מהניצולים סיפרו ששמעו את שריקת הפגז המתקרב וראו כתם מטושטש של תנועה בשמים לפני ההתפוצצות שהרגה את שבעת האזרחים. תושבי צפון רצועת עזה מורגלים בקולות של הפגזה ארטילרית שגרתית.

גם רופאים אישרו באוזני התחקירנים של Human Rights Watch שהפציעות שנגרמו לנפגעים בהתקפה, בעיקר בראש ופלג הגוף העליון, מתאימות לפציעות שנגרמות מהרסיסים הכבדים של פגזי התותחים שבהם משתמש צה"ל. הרופאים אמרו שהרסיסים שהוצאו מהנפגעים הפלשתינאים בעזה היו מסוג הרסיסים של פגז ארטילרי.

על פי נתוני האיכון שנלקחו על ידי ארגון Human Rights Watch ממכשיר GPS, מכתש הפיצוץ שבו נהרגו שבעת הקורבנות היה בסמוך למכתשים שיצרה הפגזת צה"ל ב-9 ביוני, ודומה להם בצורתו ובגודלו. אחד המכתשים היה במרחק מ-100 מטר מהמכתש הקטלני, ויתר המכתשים היו במרחקים של 250 עד 300 מטרים.

גורמים רשמיים ישראליים אחדים אמרו שייתכן שהפיצוץ נגרם על ידי מוקש שהוטמן על ידי חמושים פלשתינאים, ולא על ידי פגז ארטילריה של צה"ל, וזאת על אף העובדה שאין באפשרותם להצביע על מקום הנפילה של אחד מששת הפגזים.

לעומת זאת, על פי החקירות של ארגון Human Rights Watch, גודלם של המכתשים וסוג הפציעות של הנפגעים אינם עולים בקנה אחד עם התיאוריה שהפיצוץ נגרם ממוקש. המכתשים גדולים מידי מכדי להיות מכתשים שנוצרו על ידי מוקשים מנתרים, שזהו סוג המוקשים היחיד שיכול לגרום לפגיעות הראש ופלג הגוף העליון של הנפגעים מהפיצוץ ב-9 ביוני. בנוסף על כך, עד היום לא ידוע שיש בידי ארגונים חמושים פלשתינים מוקשים מנתרים, או שנעשה על ידם שימוש במוקשים כאלה; לדברי אנשי יחידת סילוק הפצצות של הממשלה הפלשתינית, הם מעולם לא גילו מוקש מנתר באף אירוע של פיצוץ.

מאז שנסוגו מרצועת עזה בספטמבר 2005, צה"ל יורה באופן שגרתית אש ארטילרית על צפון רצועת עזה, בתגובה לשיגור רקטות הקסאם מאזור זה על ידי ארגונים חמושים פלשתינים. ישראל הודתה שבמהלך 10 החודשים האחרונים ירו כוחות צה"ל למעלה מ-5,000 פגזים לתוך האזור. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים נוקב במספר 5,700 כמספר הפגזים שצה"ל ירה מאז סוף מרץ 2006.

לדברי משרד הבריאות הפלשתיני, מאז ספטמבר 2005 נהרגו בהפגזות צה"ל 47 פלשתינאים, כולל 11 ילדים וחמש נשים, ו-192 פלשתינים נוספים נפצעו. ההפגזות גם גרמו נזק לעשרות בתים בצפון רצועת עזה.

לדברי תחקירני Human Rights Watch שמבקרים באזור, כמעט בכל בית בגבולות האזורים בית חאנון ובית להייה ניתן לראות חורים שנגרמו מרסיסים של פגזי ארטילריה ישראלית. בראיון שהתפרסם *מני יורק טיימס* ב-10 ביוני, ציין תת-אלוף אביב כוכבי, מפקד אוגדת עזה, שמטרת ההפגזה הארטילרית היא להרתיע מפני התקפות ולהעניש את התושבים: "המסר שאנו מנסים להעביר, ניתן לקרוא לכך הרתעה, אבל למעשה המסר הוא גבירותי ורבותי, יש מאזן: כל עוד אתם יורים עלינו קאסמים, אנחנו נירה עליכם".

החוק הבינלאומי מחייב כוחות תוקפים להבחין בין חיילים לבין אזרחים, ולכוון רק אל יעדים צבאיים. החוק אוסר על התקפות חסרות אבחנה, שבהן נעשה שימוש בשיטות או באמצעי לחימה שאינם מסוגלים להבחין בין שתי הקבוצות. החוק אוסר גם על התקפות חסרות פרופורציה, שבהן משקלה של הפגיעה באזרחים גובר על הצורך הצבאי. לדברי וויטסון, "מוטלת על צה"ל חובה משפטית לעשות את כל מה שניתן כדי לוודא שהמטרות המופגזות הן יעדים צבאיים, ולהימנע מהרג של אזרחים. ועדת החקירה צריכה לקבוע מה גרם למותם האזרחים שערכו פיקניק על החוף, והאם הייתה כאן עבירה על החוק הבינלאומי. אם ייקבע שכך היה, עליה לדון בשאלה כיצד לפצות את הקורבנות בדרך הטובה ביותר וכיצד למנוע מקרי מוות נוספים".

תחקירני Human Rights Watch ביקרו בעיר שדרות וברצועת עזה לצורך בירור עובדות ותיעוד ההשפעה של מטחי הקאסמים המשוגרים מעזה אל תוך ישראל והפגזות הארטילריה של ישראל לתוך צפון רצועת עזה. בישראל, צוות של הארגון שהה בשדרות בעת שפגעו בעיר שתי רקטות קאסם פלשתיניות ביום חמישי, 8 ביוני, וכן היה עד לנפילה של שתי רקטות קאסם נוספות בנתיב העשרה באותו יום; ככל הידוע, לא היו נפגעים בשתי התקפות אלה. מאז הביקור של אנשי Human Rights Watch בנגב המערבי, דווח באמצעי התקשורת בישראל על שיגור של 54 רקטות קאסם לעבר שדרות. על פי דיווחי החדשות, ביום ראשון נפצע קשה יונתן אנגל, תושב שדרות בן 60, מנפילה של רקטת קאסם.

דיווחים של עדי ראייה

על פי דברי עדי ראייה, בני משפחת ראליה באו לחוף הים ב-9 ביוני לבלוי משפחתי. אחרי שהתחילו ליפול פגזים בקרבת מקום, אסף אבי המשפחה, עלי, את בני המשפחה והזעיק הסעה. באותו רגע אירע פיצוץ בתוך הקבוצה של בני המשפחה.

"יכולתי לראות את הרגליים שלהם מכופפות פנימה, יכולתי לראות את המעיים שלהם נשפכים החוצה", סיפר מוחמד סווארקה, בן 28, שחש למקום האירוע להגיש עזרה. "תינוק בן חודש היה מוטל מת בתוך העגלה שלו". הוא מצא גם כף יד בחול. רופאים בבית החולים "שיפא" אישרו את עדותו.

עמאני ראליה, בת 22, נפגעה קשה בבטנה ואיבדה זרוע אחת. לאחותה לטיפה, בת 7, נגרמה פגיעה מוחית. ביום ראשון, 11 ביוני, שתיהן היו מאושפזות עדיין במחלקת טיפול נמרץ. אמם, חמדייה, בת 40, אשתו השנייה של עלי, סובלת משבר מורכב ואיבדה חתיכה מבשר הזרוע שלה. היא הצביעה גם על פגיעות רסיסים בבטן ובירך.

בהפגזה נהרגו שבעה מבני המשפחה: עלי עישא ראליה, 49; ראיסה ראליה, 35; היתם ראליה, 1; הנאדי ראליה, 2; סאברין ראליה, 4; איהם ראליה, 15; ועאליה ראליה, 17.

רסיסים מהפיצוץ פגעו גם במכונית שעמדה בסמוך ובתוכה הסתתרו בנותיו של האני רדואן עזאנין, נגהם, בת ה-4 ודימא בת ה-7. הן נפגעו קשה בגבן ובזרועותיהן. אנשי Human Rights Watch בחנו את המכונית ומצאו מספר גדול של חורים מרסיסים ופיסת רסיס.

לדברי ד"ר נאביל אל-שאווה מבית החולים "שיפא" בעזה, "כל הנפגעים סובלים מפציעות מרובות. נגרם הרס מסיבי של עצמות, שרירים ועור". צוות המחקר צילם אחדים מהניצולים, ותמונותיהם מוצגות באתר האינטרנט של ארגון Human Rights Watch.